Matematika v Boethiově traktátu O základech hudby

Zdeněk Halas (MFF UK, Praha)

Anicius Manlius Torquatus Severinus Boethius (kol. r. 500), teolog a filozof, autor mnoha pojednání a překladatel děl Platónových a Aristotelových, někdy označovaný jako poslední Říman, měl v úmyslu sepsat podrobně nauky kvadrivia. Podařilo se mu realizovat jen *Základy aritmetiky* a *O základech hudby*. Posledně jmenované pojednání o pěti knihách bylo ve středověku nejrozšířenějším dílem věnovaným hudební teorii. Obsahovalo totiž shrnutí antické hudební teorie (tzv. músika), která tvořila součást kvadrivia vyučovaného na artistických fakultách středověkých univerzit.

Samotný Boethiův spis *O základech hudby* je podstatným způsobem založen na matematice, zejména na aritmetice, práci s různými poměry, průměry a členy různých posloupností. Pro matematiky tak může být zajímavý pohled na využití matematiky v oblasti antické hudební teorie.

Český překlad tohoto díla má sám o sobě zajímavou historii; tento rok vychází poprvé, bude tak k dispozici i s komentáři hudebněteoretickými.
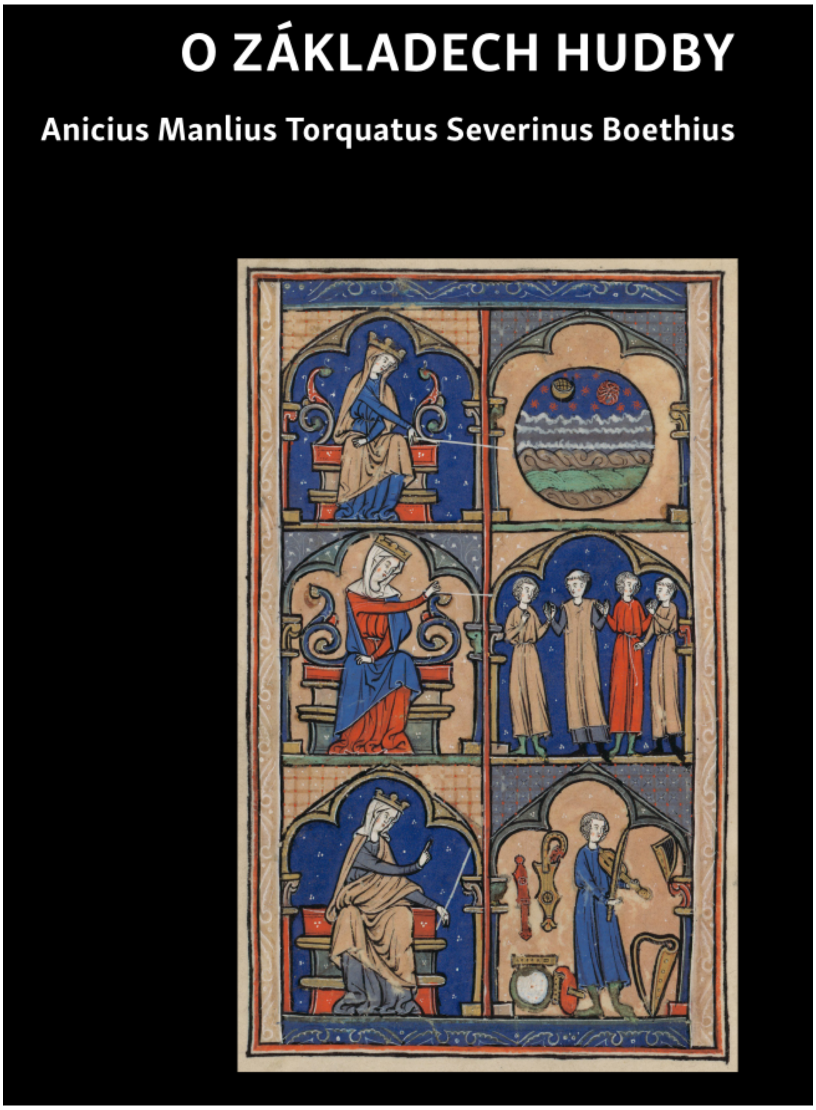
V přednášce představíme první český překlad Boethiova spisu *O základech hudby*, který právě vyšel, dále se budeme věnovat základním východiskům antické hudební teorie, pokusíme se charakterizovat Boethiův způsob matematické práce, uvedeme základní matematické úvahy, na nichž je Boethiem popisovaná hudební teorie založena.